

Indicacions per la campanya d'Explicació de la Constitució.

Comitè Executiu del P.S.U.C.

Partit Socialista Unificat de Catalunya

JM.3 - D.L. B-950-78

Preu: 30,- Pts.

15 juny - procés constitucional.

Indicacions per la campanya d'Explicació de la Constitució.

Companys, El Comitè Executiu del PSUC ha examinat les perspectives entorn al projecte de Constitució i la propera campanya del referèndum constitucional i us vol fer arribar les següents consideracions:

1.— El projecte de Constitució ha entrat en la seva fase definitiva. Tot fa preveure que entre els mesos d'agost i setembre s'acabarà la discussió als plenis del Congrés de Diputats i del Senat i que, després dels darrers retocs, serà sotmès a referèndum a mitjan octubre. El Comitè Executiu ha valorat molt positivament el projecte de Constitució, malgrat les insuficiències i les limitacions que conté en alguns dels seus articles, i considera que és políticament indispensable que el referèndum es converteixi en una gran campanya pel si massiu. El partit s'ha de considerar des d'ara movilitzat per aquesta campanya i ha de programar la seva activitat en aquest sentit. Per la forma en què s'ha desenrotllat el procés constituent i per les dificultats econòmiques i polítiques de l'actual moment, hi ha el perill que la campanya del referèndum es faci en un clima d'indiferència i que el resultat sigui un elevat índex d'abstenció. Si es produís, l'abstenció seria aprofitada políticament com un rebuig massiu de l'actual procés democràtic i per això és necessari evitar-la. Però és que, a més, la campanya del referèndum pot ser una gran ocasió per l'explicació política de masses sobre la situació general i el significat polític de la Constitució. Cal contemplar-la, doncs, com un procés d'explicació i de mobilització. Els comitès del Partit han de preveure l'organització d'actes diversos d'explicació a diferents nivells. En alguns casos poden ser actes centrals d'una comarca o una ciutat. En altres casos poden ser actes més reduïts i descentralitzats. En tot cas, la campanya d'explicació de la Constitució no s'ha de veure com una sèrie d'actes realitzats per tècnics i juristes sinó com una campanya política general.

En aquest sentit, caldrà aprofundir al màxim les possibilitats d'actes conjunts i unitaris amb altres forces i aprofitar a fons les possibilitats d'intervenció en els mitjans de comunicació de masses (diaris, revistes, ràdio i TV). Cal tenir en compte que en el moment del referèndum aquestes possibilitats seran més grans que mai.

2.— Els principals obstacles a vèncer seran els següents:

- A.— La indiferència, per desconeixament, d'un ampli sector de la població.
- B.— La propaganda dels sectors més extremistes que faran batalla contra la Constitució. Aquesta propaganda es basarà sobretot en dos aspectes:

a) Que la Constitució retalla les llibertats i, més concretament, els drets dels treballadors (dret de vaga, dret de sindicació, locaut, economia de mercat, majoria d'edat, pena de mort, divorci, avortament, etc.).

b) Que la Constitució impedeix o limita les possibilitats de l'autonomia de Catalunya i dels altres pobles d'Espanya. Aquí trobarem arguments de tota mena. A tall d'exemple hi haurà els següents:

—Que la Constitució no reconeix el dret d'autodeterminació.

—Que la Constitució discrimina altres regions d'Espanya, com Andalusia (atenció a un cert "andalusisme" d'aparença esquerrana, que ja s'ha començat a manifestar).

—Que la Constitució no permet el ple alliberament dels poble basc.

—Que la Constitució atempta contra la idea dels "Països Catalans".

—Etcètera.

c) La propaganda de la ultradreta. A Catalunya, aquesta no serà important, però pot ser-ho en altres llocs d'Espanya.

Caldrà, doncs, orientar la campanya en el sentit de vèncer aquests obstacles, especialment els dos primers. Això significa realitzar, com deïem, una gran tasca d'explicació. Però significa també centrar l'explicació en les quatre o cinc coses principals. Aquestes coses principals seran, al nostre entendre, les següents:

—La monarquia (qüestió monarquia o república); les llibertats i, molt concretament els drets dels treballadors; les autonomies, i finalment, la Constitució com a ruptura amb el franquisme i començament d'una nova fase de legalitat democràtica.

3.— La qüestió monarquia o república

Aquesta qüestió ha perdut la possible virulència inicial, especialment després que els socialistes han acceptat la monarquia i han retirat el seu vot per la república. La nostra posició és coneguda:

—Nosaltres som partidaris de la república (i més concretament de la república federal).

—Però en aquest moment històric la línia divisòria entre els espanyols no passa per la qüestió monarquia o república sinó per la qüestió democràcia o marxisme enrrera cap a una forma o altra de dictadura. La nostra tasca és agrupar entorn a la causa democràtica el màxim nombre de forces, vinguin d'on vinguin.

—Plantejar en primer pla la qüestió monarquia o república no sols seria afeblir el volum i la cohesió de les forces democràtiques. Si fos plantejada seriosament —(i els comunistes només la podríem plantejar així— significaria convertir l'aprovació de la nova Constitució en una batalla oberta per destronar el Rei. Això significaria enfrontar-se no sols amb la Corona sinó també amb aquelles forces que —com l'exèrcit— s'estàn incorporant a la causa de la demo-

cràcia a través de la monarquia. Seria, doncs, precipitar el país en una situació de veritable guerra civil. Però en una guerra civil en la qual els canons serien de l'altre costat i, alhora, amb un context internacional totalment desfavorable. El resultat seria que no sols no tindríem la república sinó que ni tant sols no tindríem la democràcia.

—Cal dir, a més, que el paper del Rei en aquesta transició democràtica ha estat positiu i que això obre unes perspectives molt noves i imprevistes al nostre país.

—En aquesta qüestió es plantejaran, normalment, dues objeccions:

a) ¿Per què no es fa un referèndum previ sobre la qüestió monarquia o república? Aquí cal recordar que això era el que nosaltres proposàvem en les nostres condicions del pacte per la llibertat, però que la ruptura s'ha fet en unes condicions diferents, entre altres coses per la manca d'unitat de l'esquerra i per l'escàs protagonisme rupturista de forces com els socialistes i altres.

b) ¿Serà compatible la monarquia amb el nostre projecte de socialisme en la democràcia? Aquí cal dir que aquesta és una qüestió que concerneix la Corona. Si el Rei accepta i compleix la Constitució i nosaltres creiem que podem fer el nostre projecte de socialisme en el marc constitucional, el Rei ha d'acceptar la possibilitat que en un moment determinat els comunistes exercim el govern i impulsem l'avenç cap al socialisme. Si, en arribar aquest moment, la monarquia trenca la Constitució i no accepta l'avenç cap al socialisme, la situació canviarà i llavors es posarà en discussió, com a qüestió en primer pla, la qüestió de la forma de govern.

4.— La qüestió de les llibertats

Aquí cal posar l'accent en el fet que la Constitució conté un conjunt de drets i llibertats que la converteixen, de fet, en la més avançada, en aquest sentit, de la nostra història constitucional.

Entre aquests drets cal esmentar, principalment, els següents:

→ La plena igualtat dels ciutadans sense discriminacions per raó de naixement, de raça, de sexe, de religió, d'opinió o de qualsevulla altra circumstància personal o social.

→ La majoria d'edat als 18 anys.

Entre aquests drets cal esmentar, principalment, els següents:

→ La plena igualtat dels ciutadans sense discriminacions per raó de naixement, de raça, de sexe, de religió, d'opinió o de qualsevulla altra circumstància personal o social.

→ La majoria d'edat als 18 anys.

→ L'abolició de la pena de mort.

→ La llibertat religiosa i ideològica.

→ La separació entre l'Església i l'Estat.

- ✓ L'assistència d'advocat als detinguts.
- ✓ La llibertat d'expressió, amb eliminació de tota censura.
- ✓ La clàusula de consciència i el secret professional (especialment important per als professionals de la informació. Cal dir que es la primera Constitució que reconeix aquests drets).
- ✓ El control parlamentari dels mitjans de comunicació depenents de l'Estat o de qualsevol entitat pública.
- ✓ El dret de reunió sense autorització prèvia.
- ✓ La llibertat d'associació.
- ✓ La protecció dels presos. Tots tindran dret a un treball remunerat i als beneficis de la Seguretat Social.
- ✓ El dret a l'educació (sobre aquest punt, especialment important, insistirem més endavant).
- ✓ El dret de vaga.
- ✓ El dret de lliure sindicació.
- ✓ L'objecció de consciència.
- ✓ La plena igualtat de drets i deures de l'home i la dona en el matrimoni.
- ✓ El principi "a treball igual, salari igual" i, en general, la prohibició de qualsevol discriminació per raó de sexe en l'accés al treball i en la remuneració.
- ✓ La protecció dels fills, independentment de si han nascut dins el matrimoni o fora.
- ✓ La protecció de les mares, independentment de si són casades o solteres.

Es a dir, en aquests dos darrers punts s'estableix la plena igualtat dels fills matrimonials i extramatrimonials, i també la de la mare casada i la soltera.

—També es reconeixen drets de tipus nous (com la protecció de la salut, el dret a la seguretat social, la protecció dels treballadors espanyols a l'estranger, la protecció del medi ambient, el dret a la vivenda, la protecció de la joventut, la protecció als dismunuïts físics o psíquics, la protecció a la tercera edat, el control de qualitat dels productes, etc).

Per tal de garantir el compliment d'aquests drets, la Constitució crea dos instruments nous:

A. El Defensor del Poble (art. 48).

B. El "recurs d'empara" davant el Tribunal Constitucional (art. 48).

Aquesta simple numeració —no completa— ja demostra l'amplitud dels drets reconeguts a la Constitució. Alguns d'aquests drets són ja clàssics en la història de les Constitucions però d'altres són, en canvi molt nous. En tot cas, en cap de les Constitucions espanyoles anteriors —ni tant sols la de la República, de 1931— no hi ha un ventall de drets tan ampli.

Aquí s'han plantejat, però diversos problemes, els quals sortiran, sens dubte, en la polèmica pública. Els principals són els següents:

I.— La pena de mort ha estat abolida, però ¿per què es manté la possibilitat de la pena de mort per als militars? (art. 14).

Aquí cal dir que són moltes les Constitucions que fan una reserva expressa

al manteniment de la pena de mort per als casos de situació de guerra o per a les lleis militars. En el curs de la discussió de la nostra Constitució l'actitud de l'esquerra ha estat constant des del primer moment en la defensa del principi d'abolició de la pena de mort. En la mateixa ponència sempre van coincidir en aquest punt els ponents comunistes, socialistes i de Convergència Democràtica de Catalunya. Només Alianza Popular es va mostrar contrària a l'abolició. UCD, en canvi, va vacilar sempre. Era partidària d'abolir-la, però no a la Constitució. Aquí ha pesat, sens dubte, el temor a precipitar reaccions molt fortes entra alguns sectors militars, sobretot en un moment com aquest d'ofensiva terrorista. Per això la solució definitiva va ser que UCD va acceptar incloure l'abolició, però mantenint la reserva d'un possible manteniment de la pena de mort en la legislació militar i **només** per als militars. Cal insistir que l'article 14 no diu que es mantingui la pena de mort per als militars sinó que **es pot** mantenir.

II.— ¿Per què a l'article 15 es fa una referència explícita a l'Església Catòlica?

Nosaltres vàrem manifestar des del primer moment, en la mateixa ponència, que preferiem que no hi hagués cap menció explícita a l'Església. Finalment, es va imposar el criteri majoritari d'UCD i AP i va constar la menció. Com és sabut, el Socialistes van fer d'això una qüestió decisiva i en la Comissió Constitucional van arribar a votar contra el punt tercer d'aquest article. En el plenari, es van abstenir.

¿Quina va ser la nostre posició? Nosaltres vàrem explicar que hauriem preferit que no constés la menció, però que no en fariem qüestió de vida o mort i, evidentment, no en fariem qüestió de vot contrari o d'abstenció. Per a nosaltres, l'article 15 és un article fonamental, d'una importància històrica, perquè consagra dues coses per les quals s'han vessat tones de sang en la història del nostre país: la llibertat religiosa i ideològica i la separació entre l'Església i l'Estat. Aquestes són les qüestions fonamentals i cal que es resolguin sense provocar ni la més mínima recaiguda en la vella lluita entre el clericalisme i l'anticlericalisme. Nosaltres volem la pau religiosa i no desitgem que la línia divisòria entre els partidaris de la democràcia i els de la dictadura es confongui, com en el passat, amb la dels partidaris del laïcisme i els de la religió. Per això no hem fet una batalla total entorn de la menció explícita de l'Església Catòlica. D'altra banda, si som realistes, és evident que mencionar l'Església Catòlica i les altres confessions no és més que reconèixer que Espanya, entre l'Església Catòlica i les altres confessions hi ha una diferència substancial quant a influència de masses i pes social.

III.— La llibertat d'ensenyament. Aquest és un tema que ha provocat i provocarà polèmica. De fet, una de les principals campanyes que es van desenrotllar contra la Constitució en plé procés d'elaboració, un cop fet públic el primer esborrall, va ser la d'alguns sectors de pares de família catòlics en nom de la llibertat d'ensenyament, amenaçada —segons ells— pel text constitu-

nal. També la dreta ha fet i farà d'aquest article 25 un dels cavalls de batalla principals contra la Constitució. A parer nostre la polèmica del clericalisme i l'anticlericalisme no ressurgirà tant a través de l'article 15 com de l'article 25, disfressada de batalla entre la llibertat d'ensenyament únic i estatalitzat.

L'actual article 25 és un text d'equilibri i compromés entre forces molt diverses. Només AP hi ha votat contra. L'article comença reconeixent que tot-hom té dret a l'educació i afirmant el principi de la llibertat d'ensenyament. ¿Com es regula això? L'article posa l'accent principal en la necessitat d'assegurar el dret a l'educació mitjançant "una programació general de l'ensenyament, amb participació efectiva de tots els sectors afectats i la creació de centres docents"; és a dir, posant l'accent principal en el desenvolupament de l'escola pública. Amb aquesta finalitat diu que l'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït, que els poders públics inspeccionaran i homologaran el sistema educatiu en el seu conjunt i que les universitats gaudiran d'autonomia.

Però, alhora, reconeix que les persones físiques i jurídiques podran crear centres docents i que els poders públics ajudaran aquest centres docents si reuneixen els requisits que la llei estableixi. D'altra banda s'assegura a tots els pares el dret que els seus fills rebin la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions. Aquesta llibertat de creació de centres docents és controlada per els poders públics i pels sectors afectats amb tres mecanismes: a) l'ajuda econòmica condicionada al compliment dels requisits legals; b) La inspecció i homologació de tot el sistema educatiu; c) La intervenció i el control per part dels professors pares i alumnes de tots els centres — públics o privats— mantinguts amb fons públics.

Cal dir, a més, que aquí es parla sempre de poders públics i no d'Estat, per tal de deixar ben clar que la referència no es fa a l'administració central únicament sinó també a les autoritats autonòmiques. Això és especialment important per a Catalunya.

El sistema queda, doncs, equilibrat. L'accent principal es posa en el foment de l'escola pública, però no es barra el pas a l'escola privada.

Els atacs contra aquest article vindran gairebé exclusivament de la dreta i l'extrema dreta.

IV.— El dret de vaga i el dret de sindicació. ¿Són realment lliures o queden limitats?

Aquests han estat dos dels temes principals de la nostra lluita tant a la ponència com en tot el curs de l'elaboració de la Constitució. En un primer moment, el dret de vaga quedava reconegut però amb un fórmula ambigua que el podia invalidar. Així en la primera redacció del text es deia: "Se reconoce el derecho a la huelga de los trabajadores para la defensa de sus intereses. La ley regulará el ejercicio de este derecho que no podrá atentar al mantenimiento de los servicios esenciales de la comunidad". Aquest text actual, en canvi, diu: "la ley que regule el ejercicio de este derecho establecerá las garantías precisas para asegurar el mantenimiento de los servicios esenciales de la comunidad".

Com es pot veure fàcilment, el sentit és molt distint. Abans, l'exercici del dret de vaga quedava condicionat al fet que no atemptés contra el manteniment dels serveis essencials de la comunitat. Ara, en canvi, l'exercici del dret de vaga no queda condicionat per res. El que es que la llei que reguli la vaga haurà de preveure què es fa quan una vaga afecti al manteniment d'aquests serveis essencials per tal de conservar-los en marxa malgrat la vaga. El dret de vaga queda, doncs, plenament reconegut.

Quant al dret de sindicació cal dir, que la primera redacció establia la possibilitat d'excloure d'aquest dret als funcionaris. La redacció final ja no parla d'això. Els únics que poden ser exclosos del dret de sindicació (no que ho han de ser forçosament) són els militars i tots els membres de cossos sotmesos a disciplina militar (es a dir, policia armada i Guàrdia Civil).

L'única prohibició expressa la sindicació afecta els jutges, magistrats i fiscals (art. 121). Aquesta prohibició va ser inclosa pel vot d'AP i d'UCD, contra tots els altres grups. Aquesta prohibició constitueix un dels punts més negatius de la Constitució i cal denunciar-la amb força.

Finalment, cal que se sàpiga que les millores introduïdes en el dret de sindicació i en el dret de vaga van ser obra fonamentalment dels comunistes. En la negociació realitzada entre UCD i PSOE, aquest dos punts s'havien deixat amb les limitacions anteriors i va ser la nostra exigència concreta —secundada per la Minoria Catalana— que va obligar a incloure les actuals millores.

V.— El tema del locaut i de l'economia de mercat. Aquest ha estat també un dels punts més controvertits. Com és sabut, en un primer moment, per exigència d'AP acceptada per UCD, es va incloure un article (el primitiu art. 32) on es reconeixia el dret a la lliure iniciativa econòmica privada i, lligat amb aquest dret, es reconeixia a l'empresari la llibertat d'acomiadament i el dret a declarar locaut. També és sabut que els empresaris van pressionar molt fort (només cal recordar la campanya de la CEOE) per què hi hagués un reconeixement explícit de l'economia de mercat.

La batalla entorn a aquest article ha estat molt forta. Tant els socialistes com els comunistes hem fet front comú (ajudats també per Convergència Democràtica de Catalunya i pel PNV). Finalment el resultat ha estat força positiu. L'article 34 reconeix, certament, la llibertat d'acomiadament i ha desaparegut també el locaut pròpiament dit. A l'article 33 es parla del dret a la negociació col·lectiva entre els representants dels treballadors i dels empresaris i, en aquest marc, es reconeix tant als treballadors com als empresaris el dret a "adoptar mesures de conflicte col·lectiu". Aquest dret no és indiscriminat, sinó que serà regulat per llei i sempre amb les garanties que calguin per assegurar el funcionament dels serveis essencials de la comunitat.

A parer nostre la regulació actual estableix un equilibri entre el reconeixement del marc econòmic actual i les possibilitats d'una transformació en sentit socialista dins el sistema constitucional.

En efecte el concepte d'economia de mercat no és antagònic amb el nostre

projecte de marxa cap al socialisme a través de la democràcia política i social. A més cal tenir en compte l'importantíssim Títol VII de la Constitució ("Economia i Hisenda") on s'estableixen els principis següents:

- a) Tota la riquesa del país està subordinada a l'interès general.
- b) Es reconeix la iniciativa pública i mitjançant llei, es podrà nacionalitzar recursos o serveis essencials, especialment en cas de monopoli, i també intervenir empreses en funció de l'interès general.
- c) Els poders públics establiran els mitjans que facilitin l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció.
- d) L'Estat podrà planificar l'activitat econòmica, d'acord amb els sindicats i les organitzacions professionals i empresarials i d'acord també amb les Comunitats Autònomes.

Tenim doncs, un sistema econòmic flexible. Parteix de la realitat actual però deixa les portes obertes per a possibles transformacions de fons dins el marc constitucional.

VI.— ¿Es pot dir, com afirmen alguns sectors feministes, que en aquesta Constitució es discrimina la dona?

A parer nostre no és així. Ja hem dit que es reconeix la plena igualtat de tots els ciutadans, sense discriminacions per raó de sexe (art. 13). També hem vist la prohibició de discriminacions per raó de sexe al dret al treball i en la remuneració (art. 32). L'home i la dona tenen els mateixos drets i deures en el matrimoni i, per tant, en qüestions com la pàtria potestat (art. 30). Desapareix tota discriminació contra la mare soltera (art. 35).

D'altra banda, hi ha la qüestió del divorci. A la Constitució no es parla expressament de divorci (com tampoc no en parlava la Constitució republicana de 1.931). Però si que es parla de "dissolució" del matrimoni (la mateixa fórmula que emprava la Constitució de 1.931). L'actual article 30 diu que la llei regularà les formes de matrimoni... les causes de separació i dissolució i els seus efectes. Es a dir, la Constitució deixa la porta plenament oberta a la legalització del divorci.

L'únic aspecte de la reivindicació feminista en què hem perdut clarament és en allò que fa referència a l'avortament. Els comunistes hem estat els únics que des del primer moment hem volgut incloure el tema de l'avortament a la Constitució, com una part del concepte de planificació familiar a càrrec de la Seguretat Social. Vàrem ser derrotats per l'oposició d'AP i UCD i l'abstenció dels socialistes i de la Minoria Catalana. El nostre ponent va fer-ne qüestió de vot particular i després vàrem presentar una esmena en el mateix sentit.

En la discussió posterior vàrem continuar aprovant la mateixa oposició i quan es va procedir a discutir els articles corresponents ens vàrem trobar en l'alternativa de mantenir el nostre vot per l'avortament i enfrontar-nos amb tota la resta o de renunciar-hi per tal d'aconseguir passos importants en les altres qüestions (com les ja citades del dret de vaga i del dret de sindicació). No vàrem tenir cap marge per acceptar unes coses, aconseguir-ne unes altres i conti-

nuar plantejant la qüestió de l'avortament. Tots els altres grups s'hi van oposar dient-nos que si mantenim la qüestió de l'avortament trencàvem l'acord en els restants punts. Davant aquesta situació vam renunciar a continuar la batalla però amb la idea de plantejar-la més endavant perquè la Constitució no tanca la porta a una futura llei de planificació familiar que inclogui la qüestió de l'avortament.

5. Les autonomies

La qüestió principal de la Constitució és, sens dubte, la del Títol, VIII, és a dir, la regulació de les autonomies. En aquest sentit cal dir sense vacil·lar que aquesta Constitució va més enllà que qualsevol text constitucional de la nostra història i, per tant, més enllà de la Constitució de 1.931.

En primer lloc perquè l'article 2 reconeix, per primera vegada, que Espanya o la "nació espanyola" està integrada per "nacionalitats i regions" que la "indissoluble unitat" d'Espanya es fonamenta en la solidaritat entre aquestes nacionalitats i regions. Aquest és un pas fonamental, un pas que ha costat molt de fer. La redacció de l'article 2 és una demostració de la complexitat del problema, del pes de les forces que pressionen en sentit contrari, de les vacil·lacions dels qui volen avançar però ho fan amb por, etcètera. Cal dir, però, que la incorporació del concepte de nacionalitats només amb el vot contrari d'Aliança Popular —és a dir, amb el vot favorable d'UCD— és un pas endavant de proporcions històriques per arribar a una nova concepció d'Espanya i de la seva unitat.

Amb aquest fonament, el Títol VIII intenta resoldre l'organització de l'Estat espanyol sobre una nova base: contra el centralisme burocràtic tradicional es proposa un nou model basat en l'autonomia i l'autogovern de tots els pobles que formen Espanya.

Al mateix temps, s'intenta resoldre un altre gran problema: ¿com aconseguir el pas a l'autonomia des de situacions diferents, amb ritmes diferents i sense provocar la paràlisi de tot el sistema?

Partint doncs, del dret igual de tots els pobles —de totes les nacionalitats i regions— a l'autonomia s'intenta que l'obtenció d'aquesta autonomia es faci de manera gradual i sempre amb el suport clar de la gran majoria de la població respectiva.

Per això s'estableixen diverses vies d'accés a l'autonomia i diversos nivells articulats en el temps. Però sempre assegurant que el resultat final serà la plena igualtat en les competències i en els nivells d'autonomies.

✱ El primer nivell d'autonomia política plena és el dels articles 145 i 146. S'hi pot arribar de dues maneres: Una és el cas de Catalunya, Euskadi i Galícia. Aquestes tres nacionalitats ja van plebicitat els anys trenta els seus estatuts d'autonomia i per això es considera, en un acte de restitució històrica, que ja van demostrar la seva voluntat autònoma i que ara no l'han de tornar a demostrar.

La segona manera d'arribar d'entrada a l'autonomia plena és la del paràgraf 1 de l'article 145; és a dir, quan es demani per les tres quartes parts del municipi que representin la majoria del cens electoral i aquesta petició sigui ratificada per referèndum afirmatiu de la majoria absoluta dels electors. Això vol dir que altres comunitats (com són ara el País Valencià, Andalusia, Canàries, etc.) també podran aconseguir la mateixa autonomia que Catalunya, Euskadi i Galícia si ho demanen amb aquesta majoria. Cal, doncs, que demostrin que aquesta és la voluntat de la gran majoria dels pobles respectius.

* Hi ha un segon nivell d'autonomia, que equival a una descentralització administrativa avançada i, en tot cas, molt superior a les actuals preautonomies. És el regulat pels articles 139, 140 i 141. S'hi pot arribar per iniciativa dels òrgans preautonòmics (o les Diputacions) i de les 2/3 part dels municipis, els quals hauran de representar la majoria absoluta del cens electoral. Les comunitats que elegeixin aquest segon nivell d'autonomia podran passar al primer al cap de cinc anys.

Finalment, aquelles zones que no demanin cap d'aquestes formes d'autonomia poden continuar organitzades com a províncies, però les corts poden impulsar-les a constituir-les en Comunitats Autònomes si triguen massa a demanar l'autonomia.

Com es pot veure, no és cert que hi hagin desigualtats jurídiques. Totes les nacionalitats i regions tenen dret a l'autonomia. Però la situació de cadascuna d'elles és diferent i la llei parteix d'aquestes diferències, deixant el camí obert i donant facilitats perquè a partir de situacions diverses tots els pobles puguin arribar d'aquí a uns quants anys a un mateix grau d'autonomia. Cal subratllar això perquè des d'alguns sectors regionalistes d'esquerres s'ha pretès que la Constitució discrimina alguns pobles i en privilegia d'altres.

A part aquesta qüestió fonamental cal posar amb relleu alguns altres problemes sorgits en la discussió i que, sens dubte, apareixeran també en la polèmica pública. Són els següents:

I.— ¿Per a què serveix realment l'autonomia? Aquí no sols s'ha de parlar del reconeixement de la personalitat històrica de les nacionalitats ofegades i perseguides pel centralisme i la dictadura. A més d'això, cal deixar ben clar que les autonomies són una nova forma d'organitzar l'Estat per tal de fer possible l'autogovern. Sense aquest autogovern no és possible d'enfrontar-se amb èxit amb la tasca de superar els actuals desequilibris i corregir les situacions de subdesenvolupament o de desenvolupament caòtic (el tema de les dues Espanyes).

Aquesta lluita exigeix, a més, que l'autonomia no es converteixi en una manera de tancar cada nacionalitat i cada regió en si mateixa sinó en una manera de propiciar la màxima solidaritat entre pobles que s'autogovernen, solidaritat que l'oligarquia dominant amb el centralisme ha impedit. Per això no sols es tracta d'assegurar l'autogovern de tots els pobles sinó també la col·laboració entre tots ells. Aquí cal valorar la importància del Fons de Compensació

interterritorial creat a l'article 152.

II.— ¿Per què no hem defensat el dret d'autodeterminació?. Aquí cal explicar que nosaltres sempre hem entès el dret d'autodeterminació com un mètode per a resoldre democràticament la qüestió nacional i que com a tal el continuem veient en els nostres programes.

Però com a tal mètode no es pot separar del contingut històric de cada problema nacional. Per tant, no es pot plantejar igualment a l'Espanya de 1.978 que la Rússia de 1.917.

Nosaltres sempre hem dit que lluitarem per l'exercici del dret d'autodeterminació però que també lluitarem perquè aquest exercici no doni com a resultat la separació de Catalunya ni de cap altre poble d'Espanya, sinó un referment de la unitat voluntària dels pobles d'Espanya.

Ara estem en un procés de democratització de l'Estat espanyol, dins els límits intangibles del seu actual territori. En conseqüència, estem creant les condicions per una autèntica autodeterminació.

Donada la correlació de forces amb què s'ha elaborat la Constitució, plantejar avui el dret d'autodeterminació com un dret que permeti a qualsevol poble d'Espanya separar-se del conjunt unitari actual seria precipitar un conflicte i produir un desplaçament de forces que, de fet farien impossible l'autonomia i frenarien de tal manera el procés democràtic que l'exercici del dret d'autodeterminació seria totalment il·lusori. Cal optar, doncs, entre la defensa testimonial d'un dret d'autodeterminació intemporal i inviable o la lluita real per la democratització de l'Estat i per l'autogovern de les nacionalitats i regions que componen Espanya. La defensa testimonial del dret d'autodeterminació pot ser assumida per grups sense incidència de masses, perquè saben que els altres ja hem aconseguit allò principal; la democràcia i l'autonomia. Però si els grups amb incidència de masses ens llancéssim per aquesta via, precipitaríem el país en un conflicte sense sortida i fariem inviable no sols l'autodeterminació —que no passaria de ser una paraula— sinó també l'autonomia i la democràcia. Per això hem votat contra la introducció d'un títol sobre l'autodeterminació a l'actual Constitució.

III.— La prohibició de la federació de Comunitats Autònomes (art. 138), ¿fa constitucionalment impossible la fórmula dels "Països Catalans"?

A parer nostre no, perquè si algun dia aquesta fórmula s'arriba a convertir en una possibilitat política concreta no ha de ser forçosament per la via de la federació.

En tot cas, nosaltres hauríem preferit que aquesta prohibició no constés a la Constitució. Així ho hem manifestat durant tot el procés d'elaboració de la Constitució. En el plenari vàrem votar a favor de la supressió d'aquest punt. I això per les següents raons:

a) Perquè encara no sabem quin serà el mapa real de les Comunitats Autònomes i per això cal deixar les portes obertes a totes les adaptacions futures (no sols la dels "Països Catalans" sinó també d'altres, com pot ser la relació de

Navarra amb les altres zones basques o l'estructuració final de Castella-Lleó, etc.).

b) Perquè amb el punt 2 de l'article 138 ja n'hi ha prou: allí es diu que hi pot haver acords de cooperació entre Comunitats Autònomes, si ho autoritzen les Corts Generals.

Cal afegir que nosaltres entenem el concepte de Països Catalans —com es diu al nostre programa— com un concepte obert que avui reflecteix una realitat cultural però no de cap manera, una realitat política. En tot cas, cal deixar la porta oberta per a tota evolució futura, sense prefigurar quin serà el sentit d'aquesta. Cal evitar, a més, tot plantejament que pugui donar lloc a enfrontaments artificials.

En definitiva, en totes les explicacions cal posar l'accent en l'extraordinària importància d'aquest Títol VIII i de l'article 2, completament pels articles 3 (cooficialitat de llengües) i 4 (cooficialitat de banderes).

De fet aquest Títol connecta la Constitució amb el nostre Estatut d'Autonomia. La campanya de la Constitució ha de ser la campanya de de l'Estatut d'Autonomia.

6.— El consens

En l'explicació caldrà posar l'accent també en l'importància del mètode del consens. Aquest mètode no ha consistit, com s'ha pogut entendre de vegades, en una mena de manífasseig o de conxorxa secreta entre uns quants iniciats sinó en una forma d'intentar resoldre en benefici de la democràcia els grans problemes plantejats per la Constitució.

En efecte, amb la correlació de forces sortida del 15 de juny hi havia la possibilitat que la Constitució fos la de la majoria contra la minoria. I la majoria podia ser d'UCD i d'AP. Entre les dues tenen la majoria al Parlament.

La classe obrera i les altres forces populars s'haguessin trobat, doncs, amb una Constitució elaborada contra els seus interessos més profunds.

Nosaltres hem plantejat des del primer moment que la Constitució havia de ser obra de tots, per tal de poder-la assumir tots i fer-ne un autèntic instrument de consolidació de la democràcia. Això implicava que cada partit, que cada grup hauria de renunciar a alguns dels seus objectius, per tal d'arribar a un acord sobre les coses més importants. El resultat final havia de ser una Constitució de la qual ningú no n'estigués plenament satisfet, però de la qual tothom se'n pogués sentir particip en les coses fonamentals.

Per arribar a aquest resultat l'ideal era, evidentment, la unanimitat. Però la unanimitat és molt difícil d'aconseguir quan es tracta de resoldre qüestions de principi entre forces tan diverses. Per això en moltes coses hem hagut de recórrer al principi de la majoria i la minoria. I no era igual que per fer majoria la UCD és poses d'acord amb Alianza Popular o que s'inclinés cap a les forces d'esquerra.

Tota la política de consens ha girat al voltant d'aquestes qüestions. Sempre que hem pogut hem procurat aconseguir la unanimitat. Però quan la unanimitat no ha estat possible hem procurat que fos Alianza Popular que quedés en minoria.

Creiem que, en línies generals, aquest resultat ha estat aconseguit. La Constitució no ens satisfà al cent per cent, però gràcies al consens se situa més a l'esquerra que la correlació de forces estricta sortida del 15 de juny.

7.— Aspectes insatisfactoris

En l'explicació de la Constitució no tot s'ha de presentar com a perfecte i totalment positiu. Cal fer entendre que la Constitució en si mateixa no resol tots els problemes sinó que obre les portes per a una autèntica legislació democràtica. El caràcter concret d'aquesta legislació dependrà de la correlació de forces que sapiguem establir d'ara endavant amb la nostra lluita de masses.

Cal explicar que aquesta no és ni pot ser la Constitució que els comunistes, i en general les forces d'esquerra, haguessin fet elles soles. Però també cal dir que en un context polític com el nostre i en una situació mundial com l'actual, el projecte de Constitució que una majoria d'esquerra hagués fet tampoc no seria massa diferent de l'actual, si realment volem que el procés de marxa cap al socialisme en la democràcia sigui un procés basat en el consentiment actiu i en la mobilització de grans majories.

Malgrat tot és evident que la Constitució té aspectes molt insatisfactoris per a nosaltres. Entre ells cal esmentar els següents:

a) La composició actual del Senat (art. 64). De fet és la mateixa composició que el Senat actual. Sino s'aconsegueix de variar aquest article tindrem un Senat format per quatre senador per província, elegits per sistema majoritari, i això significa mantenir una cambra de repetició o duplicació del treball del Congrés però amb una composició conservadora, ja que hi predominarà la representació de les zones més caciquistes. Cal denunciar amb força que aquesta regulació del Senat ha estat imposada per UCD i el PSOE (amb l'ànim de repartir-se la influència entre ells), contra la voluntat de comunistes, de la Minoria Catalana i del PNB.

b) La composició del Congrés de Diputats (art. 63). En general en aquest article s'han aconseguit avenços com són ara el reconeixement del sistema proporcional, etcètera. Però té un gravíssim inconvenient: que manté el nombre de diputats a elegir entre 300 i 400. De fet pot quedar un Congrés com l'actual (350). Això farà que el sistema proporcional quedi molt desfigurat, perquè a la majoria de les províncies el nombre de diputats a elegir és tan petit que de fet l'escrutini és majoritari. D'altra banda, el fet d'assegurar un mínim per província fa que a les zones industrials el nombre de diputats a elegir disminueixi. El resultat conjunt dels articles 63 i 64 pot ser un gran ajust al sistema bipartidista i un gran perjudici per als grups actualment minoritaris. Cal doncs, denun-

ciar amb força aquestes limitacions i exigir que augmenti el nombre de diputats a elegir i que sigui modificat el Senat, en el sentit de convertir-lo en Cambra de Nacionalitats i Regions, és a dir, representativa de les autonomies. Aquesta no sols és una campanya necessària sinó que pot ser molt important per a l'explicació del veritable sentit de l'autonomia de Catalunya.

c) La intolerable prohibició imposada als jutges, als magistrats i als fiscals de sindicar-se i de pertànyer a partits polítics. No sols es una atemptat als seus drets com a ciutadans sinó que és una manera de perjudicar la seva neutralitat efectiva. Es més garantia de neutralitat que tothom sàpiga a quin partit o a quin sindicat pertany un jutge (perquè això l'obliga a ser més transparent i més estricte en la seva neutralitat com a professional de la justícia) que no pas la sospita d'una militància forçosament clandestina.

d) Hi ha altres punts poc satisfactoris però de caràcter més secundaris. De tota manera, els comunistes volem insistir en les nostres reserves a la composició i a les funcions del Tribunal Constitucional. Tal com és regulat ara pot convertir-se en una mena de tercera cambra poc controlable que freni l'activitat legislativa d'un Congrés de Diputats majoritàriament d'esquerra.

8 — La ruptura amb el franquisme

Amb tot, cal dir que la Constitució és plenament acceptable pels treballadors i pel conjunt de les forces del treball i de la cultura. És especialment valuosa per als treballadors i per a tot el poble de Catalunya, perquè permet un grau d'autonomia superior al de l'Estatut de 1.932.

A més, cal posar continuament d'relleu que la Constitució representa la ruptura amb el sistema franquista. El dia que s'aprovi la Constitució seran derogades explícitament totes les lleis fonamentals del franquisme, una per una.

Cal insistir molt en això. I cal insistir també que, malgrat les limitacions, cada disposició de la Constitució és un pas endavant respecte a la situació anterior. Per això cal que en l'explicació es facin comparacions concretes entre allò que la Constitució estableix i la situació que hem tingut fins ara en cada aspecte i en cada sector.

Finalment, cal saber donar la veritable imatge de la Constitució. No és un remei contra tots els mals ni resol tots els problemes de la democratització de l'Estat. De fet, culmina una etapa del procés democràtic i n'obre una altra. Cada article deixa portes obertes per a la democratització dels aparells de l'Estat. Que aquestes portes s'obrin o no és cosa que dependrà de les correlacions de forces futures i de la solidesa i unitat amb què sapiguem fet front a tots els intents de tornar enrera. Cal saber explicar que posar en pràctica la Constitució i democratitzar de debò els aparells de l'Estat serà un procés difícil i contradictori. Cada problema que resolguem en crearà d'altres, i això farà sorgir un clima propici a les demagògies i als intents de tornar cap a una dictadura.

Per això aprovar la Constitució ha de ser la culminació d'una campanya de

sensibilització i d'explicació en profunditat dels problemes de la transició a la democràcia. I ha de ser també una campanya de mobilització que culmini amb una gran participació i amb un sí mas iu.

Advertiment

Com a complement d'aquestes indicacions, aconsellem que tots els militants facin una bona lectura de la Constitució en si mateixa.

També recomanem la lectura del llibre de Jordi Solé Tura, Los comunistas y la Constitución, on s'expliquen els punts de vista del partit.

Indicacions per la campanya d'Explicació de la Constitució.

Comitè Executiu del P.S.U.C.

Partit Socialista Unificat de Catalunya

JM.3 - D.L. B-950-78

Preu: 30,- Pts.

15 juny - procés constitucional.

Indicacions per la campanya d'Explicació de la Constitució.

Companys, El Comitè Executiu del PSUC ha examinat les perspectives entorn al projecte de Constitució i la propera campanya del referèndum constitucional i us vol fer arribar les següents consideracions:

1.— El projecte de Constitució ha entrat en la seva fase definitiva. Tot fa preveure que entre els mesos d'agost i setembre s'acabarà la discussió als plenis del Congrés de Diputats i del Senat i que, després dels darrers retocs, serà sotmès a referèndum a mitjan octubre. El Comitè Executiu ha valorat molt positivament el projecte de Constitució, malgrat les insuficiències i les limitacions que conté en alguns dels seus articles, i considera que és políticament indispensable que el referèndum es converteixi en una gran campanya pel si massiu. El partit s'ha de considerar des d'ara movilitzat per aquesta campanya i ha de programar la seva activitat en aquest sentit. Per la forma en què s'ha desenrotllat el procés constituent i per les dificultats econòmiques i polítiques de l'actual moment, hi ha el perill que la campanya del referèndum es faci en un clima d'indiferència i que el resultat sigui un elevat índex d'abstenció. Si es produís, l'abstenció seria aprofitada políticament com un rebuig massiu de l'actual procés democràtic i per això és necessari evitar-la. Però és que, a més, la campanya del referèndum pot ser una gran ocasió per l'explicació política de masses sobre la situació general i el significat polític de la Constitució. Cal contemplar-la, doncs, com un procés d'explicació i de mobilització. Els comitès del Partit han de preveure l'organització d'actes diversos d'explicació a diferents nivells. En alguns casos poden ser actes centrals d'una comarca o una ciutat. En altres casos poden ser actes més reduïts i descentralitzats. En tot cas, la campanya d'explicació de la Constitució no s'ha de veure com una sèrie d'actes realitzats per tècnics i juristes sinó com una campanya política general.

En aquest sentit, caldrà aprofundir al màxim les possibilitats d'actes conjunts i unitaris amb altres forces i aprofitar a fons les possibilitats d'intervenció en els mitjans de comunicació de masses (diaris, revistes, ràdio i TV). Cal tenir en compte que en el moment del referèndum aquestes possibilitats seran més grans que mai.

2.— Els principals obstacles a vèncer seran els següents:

- A.— La indiferència, per desconeixament, d'un ampli sector de la població.
- B.— La propaganda dels sectors més extremistes que faran batalla contra la Constitució. Aquesta propaganda es basarà sobretot en dos aspectes:

a) Que la Constitució retalla les llibertats i, més concretament, els drets dels treballadors (dret de vaga, dret de sindicació, locaut, economia de mercat, majoria d'edat, pena de mort, divorci, avortament, etc.).

b) Que la Constitució impedeix o limita les possibilitats de l'autonomia de Catalunya i dels altres pobles d'Espanya. Aquí trobarem arguments de tota mena. A tall d'exemple hi haurà els següents:

—Que la Constitució no reconeix el dret d'autodeterminació.

—Que la Constitució discrimina altres regions d'Espanya, com Andalusia (atenció a un cert "andalusisme" d'aparença esquerrana, que ja s'ha començat a manifestar).

—Que la Constitució no permet el ple alliberament dels poble basc.

—Que la Constitució atempta contra la idea dels "Països Catalans".

—Etcètera.

c) La propaganda de la ultradreta. A Catalunya, aquesta no serà important, però pot ser-ho en altres llocs d'Espanya.

Caldrà, doncs, orientar la campanya en el sentit de vèncer aquests obstacles, especialment els dos primers. Això significa realitzar, com deïem, una gran tasca d'explicació. Però significa també centrar l'explicació en les quatre o cinc coses principals. Aquestes coses principals seran, al nostre entendre, les següents:

—La monarquia (qüestió monarquia o república); les llibertats i, molt concretament els drets dels treballadors; les autonomies, i finalment, la Constitució com a ruptura amb el franquisme i començament d'una nova fase de legalitat democràtica.

3.— La qüestió monarquia o república

Aquesta qüestió ha perdut la possible virulència inicial, especialment després que els socialistes han acceptat la monarquia i han retirat el seu vot per la república. La nostra posició és coneguda:

—Nosaltres som partidaris de la república (i més concretament de la república federal).

—Però en aquest moment històric la línia divisòria entre els espanyols no passa per la qüestió monarquia o república sinó per la qüestió democràcia o marxisme enllà cap a una forma o altra de dictadura. La nostra tasca és agrupar entorn a la causa democràtica el màxim nombre de forces, vinguin d'on vinguin.

—Plantejar en primer pla la qüestió monarquia o república no sols seria afeblir el volum i la cohesió de les forces democràtiques. Si fos plantejada seriosament —(i els comunistes només la podríem plantejar així— significaria convertir l'aprovació de la nova Constitució en una batalla oberta per destronar el Rei. Això significaria enfrontar-se no sols amb la Corona sinó també amb aquelles forces que —com l'exèrcit— s'estàn incorporant a la causa de la demo-

cràcia a través de la monarquia. Seria, doncs, precipitar el país en una situació de veritable guerra civil. Però en una guerra civil en la qual els canons serien de l'altre costat i, alhora, amb un context internacional totalment desfavorable. El resultat seria que no sols no tindríem la república sinó que ni tant sols no tindríem la democràcia.

—Cal dir, a més, que el paper del Rei en aquesta transició democràtica ha estat positiu i que això obre unes perspectives molt noves i imprevistes al nostre país.

—En aquesta qüestió es plantejaran, normalment, dues objeccions:

a) ¿Per què no es fa un referèndum previ sobre la qüestió monarquia o república? Aquí cal recordar que això era el que nosaltres proposàvem en les nostres condicions del pacte per la llibertat, però que la ruptura s'ha fet en unes condicions diferents, entre altres coses per la manca d'unitat de l'esquerra i per l'escàs protagonisme rupturista de forces com els socialistes i altres.

b) ¿Serà compatible la monarquia amb el nostre projecte de socialisme en la democràcia? Aquí cal dir que aquesta és una qüestió que concerneix la Corona. Si el Rei accepta i compleix la Constitució i nosaltres creiem que podem fer el nostre projecte de socialisme en el marc constitucional, el Rei ha d'acceptar la possibilitat que en un moment determinat els comunistes exercim el govern i impulsem l'avenç cap al socialisme. Si, en arribar aquest moment, la monarquia trenca la Constitució i no accepta l'avenç cap al socialisme, la situació canviarà i llavors es posarà en discussió, com a qüestió en primer pla, la qüestió de la forma de govern.

4.— La qüestió de les llibertats

Aquí cal posar l'accent en el fet que la Constitució conté un conjunt de drets i llibertats que la converteixen, de fet, en la més avançada, en aquest sentit, de la nostra història constitucional.

Entre aquests drets cal esmentar, principalment, els següents:

→ La plena igualtat dels ciutadans sense discriminacions per raó de naixement, de raça, de sexe, de religió, d'opinió o de qualsevulla altra circumstància personal o social.

→ La majoria d'edat als 18 anys.

Entre aquests drets cal esmentar, principalment, els següents:

→ La plena igualtat dels ciutadans sense discriminacions per raó de naixement, de raça, de sexe, de religió, d'opinió o de qualsevulla altra circumstància personal o social.

→ La majoria d'edat als 18 anys.

→ L'abolició de la pena de mort.

→ La llibertat religiosa i ideològica.

→ La separació entre l'Església i l'Estat.

- ✓ L'assistència d'advocat als detinguts.
- ✓ La llibertat d'expressió, amb eliminació de tota censura.
- ✓ La clàusula de consciència i el secret professional (especialment important per als professionals de la informació. Cal dir que es la primera Constitució que reconeix aquests drets).
- ✓ El control parlamentari dels mitjans de comunicació depenents de l'Estat o de qualsevol entitat pública.
- ✓ El dret de reunió sense autorització prèvia.
- ✓ La llibertat d'associació.
- ✓ La protecció dels presos. Tots tindran dret a un treball remunerat i als beneficis de la Seguretat Social.
- ✓ El dret a l'educació (sobre aquest punt, especialment important, insistirem més endavant).
- ✓ El dret de vaga.
- ✓ El dret de lliure sindicació.
- ✓ L'objecció de consciència.
- ✓ La plena igualtat de drets i deures de l'home i la dona en el matrimoni.
- ✓ El principi "a treball igual, salari igual" i, en general, la prohibició de qualsevol discriminació per raó de sexe en l'accés al treball i en la remuneració.
- ✓ La protecció dels fills, independentment de si han nascut dins el matrimoni o fora.
- ✓ La protecció de les mares, independentment de si són casades o solteres.

Es a dir, en aquests dos darrers punts s'estableix la plena igualtat dels fills matrimonials i extramatrimonials, i també la de la mare casada i la soltera.

—També es reconeixen drets de tipus nous (com la protecció de la salut, el dret a la seguretat social, la protecció dels treballadors espanyols a l'estranger, la protecció del medi ambient, el dret a la vivenda, la protecció de la joventut, la protecció als dismunuïts físics o psíquics, la protecció a la tercera edat, el control de qualitat dels productes, etc).

Per tal de garantir el compliment d'aquests drets, la Constitució crea dos instruments nous:

A. El Defensor del Poble (art. 48).

B. El "recurs d'empara" davant el Tribunal Constitucional (art. 48).

Aquesta simple numeració —no completa— ja demostra l'amplitud dels drets reconeguts a la Constitució. Alguns d'aquests drets són ja clàssics en la història de les Constitucions però d'altres són, en canvi molt nous. En tot cas, en cap de les Constitucions espanyoles anteriors —ni tant sols la de la República, de 1931— no hi ha un ventall de drets tan ampli.

Aquí s'han plantejat, però diversos problemes, els quals sortiran, sens dubte, en la polèmica pública. Els principals són els següents:

I.— La pena de mort ha estat abolida, però ¿per què es manté la possibilitat de la pena de mort per als militars? (art. 14).

Aquí cal dir que són moltes les Constitucions que fan una reserva expressa

al manteniment de la pena de mort per als casos de situació de guerra o per a les lleis militars. En el curs de la discussió de la nostra Constitució l'actitud de l'esquerra ha estat constant des del primer moment en la defensa del principi d'abolició de la pena de mort. En la mateixa ponència sempre van coincidir en aquest punt els ponents comunistes, socialistes i de Convergència Democràtica de Catalunya. Només Alianza Popular es va mostrar contrària a l'abolició. UCD, en canvi, va vacilar sempre. Era partidària d'abolir-la, però no a la Constitució. Aquí ha pesat, sens dubte, el temor a precipitar reaccions molt fortes entra alguns sectors militars, sobretot en un moment com aquest d'ofensiva terrorista. Per això la solució definitiva va ser que UCD va acceptar incloure l'abolició, però mantenint la reserva d'un possible manteniment de la pena de mort en la legislació militar i **només** per als militars. Cal insistir que l'article 14 no diu que es mantingui la pena de mort per als militars sinó que **es pot** mantenir.

II.— ¿Per què a l'article 15 es fa una referència explícita a l'Església Catòlica?

Nosaltres vàrem manifestar des del primer moment, en la mateixa ponència, que preferiem que no hi hagués cap menció explícita a l'Església. Finalment, es va imposar el criteri majoritari d'UCD i AP i va constar la menció. Com és sabut, el Socialistes van fer d'això una qüestió decisiva i en la Comissió Constitucional van arribar a votar contra el punt tercer d'aquest article. En el plenari, es van abstenir.

¿Quina va ser la nostre posició? Nosaltres vàrem explicar que hauriem preferit que no constés la menció, però que no en fariem qüestió de vida o mort i, evidentment, no en fariem qüestió de vot contrari o d'abstenció. Per a nosaltres, l'article 15 és un article fonamental, d'una importància històrica, perquè consagra dues coses per les quals s'han vessat tones de sang en la història del nostre país: la llibertat religiosa i ideològica i la separació entre l'Església i l'Estat. Aquestes són les qüestions fonamentals i cal que es resolguin sense provocar ni la més mínima recaiguda en la vella lluita entre el clericalisme i l'anticlericalisme. Nosaltres volem la pau religiosa i no desitgem que la línia divisòria entre els partidaris de la democràcia i els de la dictadura es confongui, com en el passat, amb la dels partidaris del laïcisme i els de la religió. Per això no hem fet una batalla total entorn de la menció explícita de l'Església Catòlica. D'altra banda, si som realistes, és evident que mencionar l'Església Catòlica i les altres confessions no és més que reconèixer que Espanya, entre l'Església Catòlica i les altres confessions hi ha una diferència substancial quant a influència de masses i pes social.

III.— La llibertat d'ensenyament. Aquest és un tema que ha provocat i provocarà polèmica. De fet, una de les principals campanyes que es van desenrotllar contra la Constitució en plé procés d'elaboració, un cop fet públic el primer esborrall, va ser la d'alguns sectors de pares de família catòlics en nom de la llibertat d'ensenyament, amenaçada —segons ells— pel text constitu-

nal. També la dreta ha fet i farà d'aquest article 25 un dels cavalls de batalla principals contra la Constitució. A parer nostre la polèmica del clericalisme i l'anticlericalisme no ressurgirà tant a través de l'article 15 com de l'article 25, disfressada de batalla entre la llibertat d'ensenyament únic i estatalitzat.

L'actual article 25 és un text d'equilibri i compromés entre forces molt diverses. Només AP hi ha votat contra. L'article comença reconeixent que tot-hom té dret a l'educació i afirmant el principi de la llibertat d'ensenyament. ¿Com es regula això? L'article posa l'accent principal en la necessitat d'assegurar el dret a l'educació mitjançant "una programació general de l'ensenyament, amb participació efectiva de tots els sectors afectats i la creació de centres docents"; és a dir, posant l'accent principal en el desenvolupament de l'escola pública. Amb aquesta finalitat diu que l'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït, que els poders públics inspeccionaran i homologaran el sistema educatiu en el seu conjunt i que les universitats gaudiran d'autonomia.

Però, alhora, reconeix que les persones físiques i jurídiques podran crear centres docents i que els poders públics ajudaran aquest centres docents si reuneixen els requisits que la llei estableixi. D'altra banda s'assegura a tots els pares el dret que els seus fills rebin la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions. Aquesta llibertat de creació de centres docents és controlada per els poders públics i pels sectors afectats amb tres mecanismes: a) l'ajuda econòmica condicionada al compliment dels requisits legals; b) La inspecció i homologació de tot el sistema educatiu; c) La intervenció i el control per part dels professors pares i alumnes de tots els centres — públics o privats— mantinguts amb fons públics.

Cal dir, a més, que aquí es parla sempre de poders públics i no d'Estat, per tal de deixar ben clar que la referència no es fa a l'administració central únicament sinó també a les autoritats autonòmiques. Això és especialment important per a Catalunya.

El sistema queda, doncs, equilibrat. L'accent principal es posa en el foment de l'escola pública, però no es barra el pas a l'escola privada.

Els atacs contra aquest article vindran gairebé exclusivament de la dreta i l'extrema dreta.

IV. — El dret de vaga i el dret de sindicació. ¿Són realment lliures o queden limitats?

Aquests han estat dos dels temes principals de la nostra lluita tant a la ponència com en tot el curs de l'elaboració de la Constitució. En un primer moment, el dret de vaga quedava reconegut però amb un fórmula ambigua que el podia invalidar. Així en la primera redacció del text es deia: "Se reconoce el derecho a la huelga de los trabajadores para la defensa de sus intereses. La ley regulará el ejercicio de este derecho que no podrá atentar al mantenimiento de los servicios esenciales de la comunidad". Aquest text actual, en canvi, diu: "la ley que regule el ejercicio de este derecho establecerá las garantías precisas para asegurar el mantenimiento de los servicios esenciales de la comunidad".

Com es pot veure fàcilment, el sentit és molt distint. Abans, l'exercici del dret de vaga quedava condicionat al fet que no atemptés contra el manteniment dels serveis essencials de la comunitat. Ara, en canvi, l'exercici del dret de vaga no queda condicionat per res. El que es que la llei que reguli la vaga haurà de preveure què es fa quan una vaga afecti al manteniment d'aquests serveis essencials per tal de conservar-los en marxa malgrat la vaga. El dret de vaga queda, doncs, plenament reconegut.

Quant al dret de sindicació cal dir, que la primera redacció establia la possibilitat d'excloure d'aquest dret als funcionaris. La redacció final ja no parla d'això. Els únics que poden ser exclosos del dret de sindicació (no que ho han de ser forçosament) són els militars i tots els membres de cossos sotmesos a disciplina militar (es a dir, policia armada i Guàrdia Civil).

L'única prohibició expressa la sindicació afecta els jutges, magistrats i fiscals (art. 121). Aquesta prohibició va ser inclosa pel vot d'AP i d'UCD, contra tots els altres grups. Aquesta prohibició constitueix un dels punts més negatius de la Constitució i cal denunciar-la amb força.

Finalment, cal que se sàpiga que les millores introduïdes en el dret de sindicació i en el dret de vaga van ser obra fonamentalment dels comunistes. En la negociació realitzada entre UCD i PSOE, aquest dos punts s'havien deixat amb les limitacions anteriors i va ser la nostra exigència concreta —secundada per la Minoria Catalana— que va obligar a incloure les actuals millores.

V. — El tema del locaut i de l'economia de mercat. Aquest ha estat també un dels punts més controvertits. Com és sabut, en un primer moment, per exigència d'AP acceptada per UCD, es va incloure un article (el primitiu art. 32) on es reconeixia el dret a la lliure iniciativa econòmica privada i, lligat amb aquest dret, es reconeixia a l'empresari la llibertat d'acomiadament i el dret a declarar locaut. També és sabut que els empresaris van pressionar molt fort (només cal recordar la campanya de la CEOE) per què hi hagués un reconeixement explícit de l'economia de mercat.

La batalla entorn a aquest article ha estat molt forta. Tant els socialistes com els comunistes hem fet front comú (ajudats també per Convergència Democràtica de Catalunya i pel PNV). Finalment el resultat ha estat força positiu. L'article 34 reconeix, certament, la llibertat d'acomiadament i ha desaparegut també el locaut pròpiament dit. A l'article 33 es parla del dret a la negociació col·lectiva entre els representants dels treballadors i dels empresaris i, en aquest marc, es reconeix tant als treballadors com als empresaris el dret a "adoptar mesures de conflicte col·lectiu". Aquest dret no és indiscriminat, sinó que serà regulat per llei i sempre amb les garanties que calguin per assegurar el funcionament dels serveis essencials de la comunitat.

A parer nostre la regulació actual estableix un equilibri entre el reconeixement del marc econòmic actual i les possibilitats d'una transformació en sentit socialista dins el sistema constitucional.

En efecte el concepte d'economia de mercat no és antagònic amb el nostre

projecte de marxa cap al socialisme a través de la democràcia política i social. A més cal tenir en compte l'importantíssim Títol VII de la Constitució ("Economia i Hisenda") on s'estableixen els principis següents:

- a) Tota la riquesa del país està subordinada a l'interès general.
- b) Es reconeix la iniciativa pública i mitjançant llei, es podrà nacionalitzar recursos o serveis essencials, especialment en cas de monopoli, i també intervenir empreses en funció de l'interès general.
- c) Els poders públics establiran els mitjans que facilitin l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció.
- d) L'Estat podrà planificar l'activitat econòmica, d'acord amb els sindicats i les organitzacions professionals i empresarials i d'acord també amb les Comunitats Autònomes.

Tenim doncs, un sistema econòmic flexible. Parteix de la realitat actual però deixa les portes obertes per a possibles transformacions de fons dins el marc constitucional.

VI.— ¿Es pot dir, com afirmen alguns sectors feministes, que en aquesta Constitució es discrimina la dona?

A parer nostre no és així. Ja hem dit que es reconeix la plena igualtat de tots els ciutadans, sense discriminacions per raó de sexe (art. 13). També hem vist la prohibició de discriminacions per raó de sexe al dret al treball i en la remuneració (art. 32). L'home i la dona tenen els mateixos drets i deures en el matrimoni i, per tant, en qüestions com la pàtria potestat (art. 30). Desapareix tota discriminació contra la mare soltera (art. 35).

D'altra banda, hi ha la qüestió del divorci. A la Constitució no es parla expressament de divorci (com tampoc no en parlava la Constitució republicana de 1.931). Però si que es parla de "dissolució" del matrimoni (la mateixa fórmula que emprava la Constitució de 1.931). L'actual article 30 diu que la llei regularà les formes de matrimoni... les causes de separació i dissolució i els seus efectes. Es a dir, la Constitució deixa la porta plenament oberta a la legalització del divorci.

L'únic aspecte de la reivindicació feminista en què hem perdut clarament és en allò que fa referència a l'avortament. Els comunistes hem estat els únics que des del primer moment hem volgut incloure el tema de l'avortament a la Constitució, com una part del concepte de planificació familiar a càrrec de la Seguretat Social. Vàrem ser derrotats per l'oposició d'AP i UCD i l'abstenció dels socialistes i de la Minoria Catalana. El nostre ponent va fer-ne qüestió de vot particular i després vàrem presentar una esmena en el mateix sentit.

En la discussió posterior vàrem continuar aprovant la mateixa oposició i quan es va procedir a discutir els articles corresponents ens vàrem trobar en l'alternativa de mantenir el nostre vot per l'avortament i enfrontar-nos amb tota la resta o de renunciar-hi per tal d'aconseguir passos importants en les altres qüestions (com les ja citades del dret de vaga i del dret de sindicació). No vàrem tenir cap marge per acceptar unes coses, aconseguir-ne unes altres i conti-

nuar plantejant la qüestió de l'avortament. Tots els altres grups s'hi van oposar dient-nos que si mantenim la qüestió de l'avortament trencàvem l'acord en els restants punts. Davant aquesta situació vam renunciar a continuar la batalla però amb la idea de plantejar-la més endavant perquè la Constitució no tanca la porta a una futura llei de planificació familiar que inclogui la qüestió de l'avortament.

5. Les autonomies

La qüestió principal de la Constitució és, sens dubte, la del Títol, VIII, és a dir, la regulació de les autonomies. En aquest sentit cal dir sense vacil·lar que aquesta Constitució va més enllà que qualsevol text constitucional de la nostra història i, per tant, més enllà de la Constitució de 1.931.

En primer lloc perquè l'article 2 reconeix, per primera vegada, que Espanya o la "nació espanyola" està integrada per "nacionalitats i regions" que la "indissoluble unitat" d'Espanya es fonamenta en la solidaritat entre aquestes nacionalitats i regions. Aquest és un pas fonamental, un pas que ha costat molt de fer. La redacció de l'article 2 és una demostració de la complexitat del problema, del pes de les forces que pressionen en sentit contrari, de les vacil·lacions dels qui volen avançar però ho fan amb por, etcètera. Cal dir, però, que la incorporació del concepte de nacionalitats només amb el vot contrari d'Aliança Popular —és a dir, amb el vot favorable d'UCD— és un pas endavant de proporcions històriques per arribar a una nova concepció d'Espanya i de la seva unitat.

Amb aquest fonament, el Títol VIII intenta resoldre l'organització de l'Estat espanyol sobre una nova base: contra el centralisme burocràtic tradicional es proposa un nou model basat en l'autonomia i l'autogovern de tots els pobles que formen Espanya.

Al mateix temps, s'intenta resoldre un altre gran problema: ¿com aconseguir el pas a l'autonomia des de situacions diferents, amb ritmes diferents i sense provocar la paràlisi de tot el sistema?

Partint doncs, del dret igual de tots els pobles —de totes les nacionalitats i regions— a l'autonomia s'intenta que l'obtenció d'aquesta autonomia es faci de manera gradual i sempre amb el suport clar de la gran majoria de la població respectiva.

Per això s'estableixen diverses vies d'accés a l'autonomia i diversos nivells articulats en el temps. Però sempre assegurant que el resultat final serà la plena igualtat en les competències i en els nivells d'autonomies.

✱ El primer nivell d'autonomia política plena és el dels articles 145 i 146. S'hi pot arribar de dues maneres: Una és el cas de Catalunya, Euskadi i Galícia. Aquestes tres nacionalitats ja van plebiscitar els anys trenta els seus estatuts d'autonomia i per això es considera, en un acte de restitució històrica, que ja van demostrar la seva voluntat autònoma i que ara no l'han de tornar a demostrar.

La segona manera d'arribar d'entrada a l'autonomia plena és la del paràgraf 1 de l'article 145; és a dir, quan es demani per les tres quartes parts del municipi que representin la majoria del cens electoral i aquesta petició sigui ratificada per referèndum afirmatiu de la majoria absoluta dels electors. Això vol dir que altres comunitats (com són ara el País Valencià, Andalusia, Canàries, etc.) també podran aconseguir la mateixa autonomia que Catalunya, Euskadi i Galícia si ho demanen amb aquesta majoria. Cal, doncs, que demostrin que aquesta és la voluntat de la gran majoria dels pobles respectius.

* Hi ha un segon nivell d'autonomia, que equival a una descentralització administrativa avançada i, en tot cas, molt superior a les actuals preautonomies. És el regulat pels articles 139, 140 i 141. S'hi pot arribar per iniciativa dels òrgans preautonòmics (o les Diputacions) i de les 2/3 part dels municipis, els quals hauran de representar la majoria absoluta del cens electoral. Les comunitats que elegeixin aquest segon nivell d'autonomia podran passar al primer al cap de cinc anys.

Finalment, aquelles zones que no demanin cap d'aquestes formes d'autonomia poden continuar organitzades com a províncies, però les corts poden impulsar-les a constituir-les en Comunitats Autònomes si triguen massa a demanar l'autonomia.

Com es pot veure, no és cert que hi hagin desigualtats jurídiques. Totes les nacionalitats i regions tenen dret a l'autonomia. Però la situació de cadascuna d'elles és diferent i la llei parteix d'aquestes diferències, deixant el camí obert i donant facilitats perquè a partir de situacions diverses tots els pobles puguin arribar d'aquí a uns quants anys a un mateix grau d'autonomia. Cal subratllar això perquè des d'alguns sectors regionalistes d'esquerres s'ha pretès que la Constitució discrimina alguns pobles i en privilegia d'altres.

A part aquesta qüestió fonamental cal posar amb relleu alguns altres problemes sorgits en la discussió i que, sens dubte, apareixeran també en la polèmica pública. Són els següents:

I.— ¿Per a què serveix realment l'autonomia? Aquí no sols s'ha de parlar del reconeixement de la personalitat històrica de les nacionalitats ofegades i perseguides pel centralisme i la dictadura. A més d'això, cal deixar ben clar que les autonomies són una nova forma d'organitzar l'Estat per tal de fer possible l'autogovern. Sense aquest autogovern no és possible d'enfrontar-se amb èxit amb la tasca de superar els actuals desequilibris i corregir les situacions de subdesenvolupament o de desenvolupament caòtic (el tema de les dues Espanyes).

Aquesta lluita exigeix, a més, que l'autonomia no es converteixi en una manera de tancar cada nacionalitat i cada regió en si mateixa sinó en una manera de propiciar la màxima solidaritat entre pobles que s'autogovernen, solidaritat que l'oligarquia dominant amb el centralisme ha impedit. Per això no sols es tracta d'assegurar l'autogovern de tots els pobles sinó també la col·laboració entre tots ells. Aquí cal valorar la importància del Fons de Compensació

interterritorial creat a l'article 152.

II.— ¿Per què no hem defensat el dret d'autodeterminació?. Aquí cal explicar que nosaltres sempre hem entès el dret d'autodeterminació com un mètode per a resoldre democràticament la qüestió nacional i que com a tal el continuem veient en els nostres programes.

Però com a tal mètode no es pot separar del contingut històric de cada problema nacional. Per tant, no es pot plantejar igualment a l'Espanya de 1.978 que la Rússia de 1.917.

Nosaltres sempre hem dit que lluitarem per l'exercici del dret d'autodeterminació però que també lluitarem perquè aquest exercici no doni com a resultat la separació de Catalunya ni de cap altre poble d'Espanya, sinó un referment de la unitat voluntària dels pobles d'Espanya.

Ara estem en un procés de democratització de l'Estat espanyol, dins els límits intangibles del seu actual territori. En conseqüència, estem creant les condicions per una autèntica autodeterminació.

Donada la correlació de forces amb què s'ha elaborat la Constitució, plantejar avui el dret d'autodeterminació com un dret que permeti a qualsevol poble d'Espanya separar-se del conjunt unitari actual seria precipitar un conflicte i produir un desplaçament de forces que, de fet farien impossible l'autonomia i frenarien de tal manera el procés democràtic que l'exercici del dret d'autodeterminació seria totalment il·lusori. Cal optar, doncs, entre la defensa testimonial d'un dret d'autodeterminació intemporal i inviable o la lluita real per la democratització de l'Estat i per l'autogovern de les nacionalitats i regions que componen Espanya. La defensa testimonial del dret d'autodeterminació pot ser assumida per grups sense incidència de masses, perquè saben que els altres ja hem aconseguit allò principal; la democràcia i l'autonomia. Però si els grups amb incidència de masses ens llancéssim per aquesta via, precipitaríem el país en un conflicte sense sortida i fariem inviable no sols l'autodeterminació —que no passaria de ser una paraula— sinó també l'autonomia i la democràcia. Per això hem votat contra la introducció d'un títol sobre l'autodeterminació a l'actual Constitució.

III.— La prohibició de la federació de Comunitats Autònomes (art. 138), ¿fa constitucionalment impossible la fórmula dels "Països Catalans"?

A parer nostre no, perquè si algun dia aquesta fórmula s'arriba a convertir en una possibilitat política concreta no ha de ser forçosament per la via de la federació.

En tot cas, nosaltres hauríem preferit que aquesta prohibició no constés a la Constitució. Així ho hem manifestat durant tot el procés d'elaboració de la Constitució. En el plenari vàrem votar a favor de la supressió d'aquest punt. I això per les següents raons:

a) Perquè encara no sabem quin serà el mapa real de les Comunitats Autònomes i per això cal deixar les portes obertes a totes les adaptacions futures (no sols la dels "Països Catalans" sinó també d'altres, com pot ser la relació de

Navarra amb les altres zones basques o l'estructuració final de Castella-Lleó, etc.).

b) Perquè amb el punt 2 de l'article 138 ja n'hi ha prou: allí es diu que hi pot haver acords de cooperació entre Comunitats Autònomes, si ho autoritzen les Corts Generals.

Cal afegir que nosaltres entenem el concepte de Països Catalans —com es diu al nostre programa— com un concepte obert que avui reflecteix una realitat cultural però no de cap manera, una realitat política. En tot cas, cal deixar la porta oberta per a tota evolució futura, sense prefigurar quin serà el sentit d'aquesta. Cal evitar, a més, tot plantejament que pugui donar lloc a enfrontaments artificials.

En definitiva, en totes les explicacions cal posar l'accent en l'extraordinària importància d'aquest Títol VIII i de l'article 2, completament pels articles 3 (cooficialitat de llengües) i 4 (cooficialitat de banderes).

De fet aquest Títol connecta la Constitució amb el nostre Estatut d'Autonomia. La campanya de la Constitució ha de ser la campanya de de l'Estatut d'Autonomia.

6.— El consens

En l'explicació caldrà posar l'accent també en l'importància del mètode del consens. Aquest mètode no ha consistit, com s'ha pogut entendre de vegades, en una mena de manífasseig o de conxorxa secreta entre uns quants iniciats sinó en una forma d'intentar resoldre en benefici de la democràcia els grans problemes plantejats per la Constitució.

En efecte, amb la correlació de forces sortida del 15 de juny hi havia la possibilitat que la Constitució fos la de la majoria contra la minoria. I la majoria podia ser d'UCD i d'AP. Entre les dues tenen la majoria al Parlament.

La classe obrera i les altres forces populars s'haguessin trobat, doncs, amb una Constitució elaborada contra els seus interessos més profunds.

Nosaltres hem plantejat des del primer moment que la Constitució havia de ser obra de tots, per tal de poder-la assumir tots i fer-ne un autèntic instrument de consolidació de la democràcia. Això implicava que cada partit, que cada grup hauria de renunciar a alguns dels seus objectius, per tal d'arribar a un acord sobre les coses més importants. El resultat final havia de ser una Constitució de la qual ningú no n'estigués plenament satisfet, però de la qual tothom se'n pogués sentir particip en les coses fonamentals.

Per arribar a aquest resultat l'ideal era, evidentment, la unanimitat. Però la unanimitat és molt difícil d'aconseguir quan es tracta de resoldre qüestions de principi entre forces tan diverses. Per això en moltes coses hem hagut de recórrer al principi de la majoria i la minoria. I no era igual que per fer majoria la UCD és poses d'acord amb Alianza Popular o que s'inclinés cap a les forces d'esquerra.

Tota la política de consens ha girat al voltant d'aquestes qüestions. Sempre que hem pogut hem procurat aconseguir la unanimitat. Però quan la unanimitat no ha estat possible hem procurat que fos Alianza Popular que quedés en minoria.

Creiem que, en línies generals, aquest resultat ha estat aconseguit. La Constitució no ens satisfà al cent per cent, però gràcies al consens se situa més a l'esquerra que la correlació de forces estricta sortida del 15 de juny.

7.— Aspectes insatisfactoris

En l'explicació de la Constitució no tot s'ha de presentar com a perfecte i totalment positiu. Cal fer entendre que la Constitució en si mateixa no resol tots els problemes sinó que obre les portes per a una autèntica legislació democràtica. El caràcter concret d'aquesta legislació dependrà de la correlació de forces que sapiguem establir d'ara endavant amb la nostra lluita de masses.

Cal explicar que aquesta no és ni pot ser la Constitució que els comunistes, i en general les forces d'esquerra, haguessin fet elles soles. Però també cal dir que en un context polític com el nostre i en una situació mundial com l'actual, el projecte de Constitució que una majoria d'esquerra hagués fet tampoc no seria massa diferent de l'actual, si realment volem que el procés de marxa cap al socialisme en la democràcia sigui un procés basat en el consentiment actiu i en la mobilització de grans majories.

Malgrat tot és evident que la Constitució té aspectes molt insatisfactoris per a nosaltres. Entre ells cal esmentar els següents:

a) La composició actual del Senat (art. 64). De fet és la mateixa composició que el Senat actual. Sino s'aconsegueix de variar aquest article tindrem un Senat format per quatre senador per província, elegits per sistema majoritari, i això significa mantenir una cambra de repetició o duplicació del treball del Congrés però amb una composició conservadora, ja que hi predominarà la representació de les zones més caciquistes. Cal denunciar amb força que aquesta regulació del Senat ha estat imposada per UCD i el PSOE (amb l'ànim de repartir-se la influència entre ells), contra la voluntat de comunistes, de la Minoria Catalana i del PNB.

b) La composició del Congrés de Diputats (art. 63). En general en aquest article s'han aconseguit avenços com són ara el reconeixement del sistema proporcional, etcètera. Però té un gravíssim inconvenient: que manté el nombre de diputats a elegir entre 300 i 400. De fet pot quedar un Congrés com l'actual (350). Això farà que el sistema proporcional quedi molt desfigurat, perquè a la majoria de les províncies el nombre de diputats a elegir és tan petit que de fet l'escrutini és majoritari. D'altra banda, el fet d'assegurar un mínim per província fa que a les zones industrials el nombre de diputats a elegir disminueixi. El resultat conjunt dels articles 63 i 64 pot ser un gran ajust al sistema bipartidista i un gran perjudici per als grups actualment minoritaris. Cal doncs, denun-

ciar amb força aquestes limitacions i exigir que augmenti el nombre de diputats a elegir i que sigui modificat el Senat, en el sentit de convertir-lo en Cambra de Nacionalitats i Regions, és a dir, representativa de les autonomies. Aquesta no sols és una campanya necessària sinó que pot ser molt important per a l'explicació del veritable sentit de l'autonomia de Catalunya.

c) La intolerable prohibició imposada als jutges, als magistrats i als fiscals de sindicar-se i de pertànyer a partits polítics. No sols es una atemptat als seus drets com a ciutadans sinó que és una manera de perjudicar la seva neutralitat efectiva. Es més garantia de neutralitat que tothom sàpiga a quin partit o a quin sindicat pertany un jutge (perquè això l'obliga a ser més transparent i més estricte en la seva neutralitat com a professional de la justícia) que no pas la sospita d'una militància forçosament clandestina.

d) Hi ha altres punts poc satisfactoris però de caràcter més secundaris. De tota manera, els comunistes volem insistir en les nostres reserves a la composició i a les funcions del Tribunal Constitucional. Tal com és regulat ara pot convertir-se en una mena de tercera cambra poc controlable que freni l'activitat legislativa d'un Congrés de Diputats majoritàriament d'esquerra.

8 — La ruptura amb el franquisme

Amb tot, cal dir que la Constitució és plenament acceptable pels treballadors i pel conjunt de les forces del treball i de la cultura. És especialment valuosa per als treballadors i per a tot el poble de Catalunya, perquè permet un grau d'autonomia superior al de l'Estatut de 1.932.

A més, cal posar continuament d'relleu que la Constitució representa la ruptura amb el sistema franquista. El dia que s'aprovi la Constitució seran derogades explícitament totes les lleis fonamentals del franquisme, una per una.

Cal insistir molt en això. I cal insistir també que, malgrat les limitacions, cada disposició de la Constitució és un pas endavant respecte a la situació anterior. Per això cal que en l'explicació es facin comparacions concretes entre allò que la Constitució estableix i la situació que hem tingut fins ara en cada aspecte i en cada sector.

Finalment, cal saber donar la veritable imatge de la Constitució. No és un remei contra tots els mals ni resol tots els problemes de la democratització de l'Estat. De fet, culmina una etapa del procés democràtic i n'obre una altra. Cada article deixa portes obertes per a la democratització dels aparells de l'Estat. Que aquestes portes s'obrin o no és cosa que dependrà de les correlacions de forces futures i de la solidesa i unitat amb què sapiguem fet front a tots els intents de tornar enrera. Cal saber explicar que posar en pràctica la Constitució i democratitzar de debò els aparells de l'Estat serà un procés difícil i contradictori. Cada problema que resolguem en crearà d'altres, i això farà sorgir un clima propici a les demagògies i als intents de tornar cap a una dictadura.

Per això aprovar la Constitució ha de ser la culminació d'una campanya de

sensibilització i d'explicació en profunditat dels problemes de la transició a la democràcia. I ha de ser també una campanya de mobilització que culmini amb una gran participació i amb un sí mas iu.

Advertiment

Com a complement d'aquestes indicacions, aconsellem que tots els militants facin una bona lectura de la Constitució en si mateixa.

També recomanem la lectura del llibre de Jordi Solé Tura, Los comunistas y la Constitución, on s'expliquen els punts de vista del partit.